

مسائل متفرقه میقات

مسائل متفرقه میقات

[۲۲۰] م - احتیاط واجب [۱] آن است که از خود مسجد شجره احرام بسته شود نه اطراف آن و احتیاط مستحب [۲] آن است که در محل اصلی مسجد محرم شود، اگرچه از مسجد مطلقاً جایز است، حتی در قسمتی که مسجد توسعه پیدا کرده است. [۳]

[۲۲۱] م - اگر زن در میقات حیض باشد و یقین کند که نمی تواند عمره تمتع را در وقت خود انجام دهد، باید نیت حج افراد کند [۴] و برای حج افراد محرم شود [۵] ولی اگر بعد از آن کشف خلاف شد [۶] در صورتی که برای حجة الاسلام محرم شده، احرام او باطل است و باید برای عمره تمتع مجدداً محرم شود.

[۲۲۲] م - کسانی که با هواپیما به جده می روند نمی توانند از جده یا حدیبیه محرم شوند [۷] بلکه باید به یکی از مواقیت، مثل جحفه [۸] بروند و از آنجا محرم شوند و اگر از مدینه بروند باید از مسجد شجره محرم شوند و در این حکم فرقی بین اینکه قصد عمره تمتع یا مفرده داشته باشند نیست [۹] و حدیبیه میقات عمره مفرده است برای کسانی که در مکه هستند. [۱۰]

[۲۲۳] م - کسانی که میقات [۱۱] برای آنها مشخص نیست نمی توانند به گفته راهنما (بلد) یا حاملهدار که می گوید فلان محل میقات است محرم شوند [۱۲] مگر از گفته او اطمینان پیدا کنند و الا باید به عرف محل مراجعه نمایند. [۱۳]

[۲۲۴] م - در صورتی که ثابت نیست که رابغ محاذی جحفه است احرام از آن جایز نیست. [۱۴]

[۲۲۵] م - کسی که در غیر ماه های حج به مکه رفته و عمره مفرده به جا آورده و در مکه مانده تا ماه های حج برای احرام عمره تمتع [۱۵]، باید به یکی از مواقیت پنجگانه معروفه برود و نمی تواند از تعمیم محرم شود. [۱۶]

[۲۲۶] م - کسانی که برای عمره مفرده به مکه مشرف می شوند و باید به یکی از مواقیت معروفه بروند، نمی توانند بدون احرام از میقات تجاوز کنند و در صورت تجاوز [۱۷]، واجب است [۱۸] به میقات برگردند [۱۹] و از آنجا محرم شوند و اگر کسی نتوانست برگردد هر جا که هست محرم شود. [۲۰]

[۲۲۷] م - اگر شخص در مکه باشد و بخواهد عمره تمتع به جا آورد و به علی از رفتن به میقات عمره تمتع معذور باشد لازم است به خارج حرم برود [۲۱] و از آنجا محرم شود و از ادنی الحل کافی است. [۲۲]

[۲۲۸] م - میقات برای شاغلین در جده ؛ از ایرانیان و غیر آنها، در عمره تمتع و عمره مفرده [۲۳] همان مواقیت

معروفه است و نمی توانند از جده یا ادنیالحدل مُحرم شوند و اگر از روی جهل [۲۴] به مسأله در جای دیگر محرم شوند، احرام آنها صحیح نیست و محرمات احرام بر آنها حرام نمی شود، چنانچه در صورت علم و عمد هم حکم همین است هر چند در صورت جهل، اگر بعد از اعمال، مسأله را فهمیدند عمل آنان صحیح است. [۲۵]

[۲۲۹] م - خدمه کاروان ها که می خواهند به مکه بروند و بعد از آن باید از مکه خارج شوند [۲۶] بنابراین، احتیاط [۲۷] نباید عمره تمتع انجام دهند [۲۸]، بلکه برای دخول مکه باید به یکی از مواقیت معروفه بروند و از آنجا برای عمره مفرده مُحرم شوند. واذتی الحِلّ، میقات این اشخاص نیست [۲۹]، و پس از انجام اعمال عمره مفرده می توانند از مکه خارج شوند، و در صورت خارج شدن از مکه، اگر فقط به جده بیایند برای ورود به مکه در مرتبه دوم و سوم و بعد از آن، احرام واجب نیست [۳۰]، ولی اگر به مدینه بروند و از آنجا بخواهند به مکه بروند باید [۳۱] در مسجد شجره مُحرم شوند برای عمره مفرده دیگر و چون بین این عمره مفرده و عمره مفرده اول یک ماه فاصله نشده عمره دوم را رجاء [۳۲] به جا آورند [۳۳] و در هر صورت این اشخاص آخرین مرتبه ای که به مکه می روند باید به یکی از مواقیت معروفه، مثل مسجد شجره یا جُحفه بروند و از آنجا برای عمره تمتع مُحرم شوند.

[۱]. آیه الله بهجت: واجب است در صورت امکان از داخل مسجد محرم شود. (مناسک، مسأله ۱۶۲).

آیات عظام تبریزی، خوبی، صافی، گلپایگانی، مکارم: این احتیاط مستحبی است.

آیه الله خامنه ای، آیه الله زنجانی: تفصیل آن در مسأله ۲۰۲ گذشت.

[۲]. آیه الله خامنه ای: این احتیاط یافت نشد. (مناسک حج، م ۷۹)

[۳]. آیه الله بهجت: احتیاط احرام از مسجد قدیمی شجره باشد و با فحص از اهل اطلاع، توسعه از یمین و یسار و خلف است و قسمت محراب از مسجد قدیمی محسوب می شود و در صورت عدم امکان دخول به قسمت قدیمی، از محاذی آنجا محرم شوند. (استفتائات، س ۳۳).

آیه الله تبریزی: احتیاط واجب این است که از پشت مسجد قدیم احرام نبندد.

[۴]. آیه الله اردبیلی: می تواند به نیت ما فیالذمه (اعم از عمره تمتع و حج افراد) احرام ببندد، آنگاه اگر پیش از گذشتن وقت عمره پاک شد، اعمال عمره را به جا بیاورد و پس از آن احرام، حج ببندد و گرنه با همان احرام حج افراد به جا بیاورد و پس از آن عمره مفرده انجام دهد و این حج صحیح و مجزی از حجة الاسلام است.

آیه الله تبریزی، آیه الله سبحانی: می تواند به قصد ما فی الذمه احرام ببندد و چنانچه قبل از گذشتن وقت عمره تمتع پاک شد، عمره تمتع به جا آورد و بعد حج آن را انجام دهد. و اگر پاک نشد به همان احرام حج افراد به جا آورد و سپس عمره مفرده انجام دهد بلکه اگر به قصد حج افراد احرام بست، و قبل از گذشتن وقت عمره پاک شد، با همان احرام اعمال عمره تمتع را انجام داده و سپس حج تمتع را انجام دهد، گرچه احتیاط مستحب در این صورت تجدید احرام برای عمره تمتع می باشد.

آیه الله خامنه ای: می تواند به نیت حج افراد محرم شود و نیز می تواند به قصد ما فیالذمه داخل احرام شود ولی در صورت اول اگر زودتر از موعد مقرر پاک شود، لازم است برای عمره تمتع بار دیگر محرم شود و اما در صورت دوم اگر پیش از موعد پاک نشد، احرام او برای حج خواهد بود و اگر پیش از موعد پاک شد با همان احرام می تواند عمره تمتع به جا آورد. (استفتاء ۲۱۷۴/۷، دستخط معظم له)

آیه الله خویی: اگر به نیت ما فیالذمه محرم شود اشکالی نیست ولی اگر به نیت حج افراد محرم شود و بعد پاک شود احرامش باطل است.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: جمعی فرموده اند: «واجب است از میقات محرم به حج افراد شود»، لیکن چون این یقین بر حسب عادت است و امکان دارد برخلاف عادت پاک شود، احتیاط آن است که در وقت احرام قصد کند محرم می شوم به احرامی که بر من واجب است از عمره تمتع یا حج افراد، پس اگر قبل از گذشتن وقت عمره پاک شد اعمال عمره را تمام کند و مُجَلِّ شود و بعد اعمال حج را به جا آورد، و حج تمتع او صحیح است، و اگر پاک نشد به همان احرام اعمال حج افراد را به جا آورد و بعد عمره مفرده به جا آورده و حج افراد صحیح است.

آیه الله مکارم: بهتر است در موقع احرام قصد کند احرامی را که بر او واجب است انجام می دهد، تا مشکلی برای او پیش نیاید.

[۵]. آیه الله زنجانی: به حاشیه مسأله ۱۷۴ مراجعه شود.

[۶]. آیه الله سیستانی: عدول کند به عمره تمتع و اعمال آن را انجام دهد و باید رعایت کند که پس از انجام سعی تلبیه نگوید.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: لازم است این حج افراد را عدول به عمره تمتع کند؛ یعنی طواف و نماز آن و سعی را به جا آورد و تقصیر کند و بعد برای حج محرم شود و اعمال حج را به جا آورد. و این مخصوص کسی است که مکلف به حج تمتع باشد و اما کسی که حج افراد هم از او صحیح است، مختار است که عدول نماید به تمتع یا حج افراد را تمام نماید.

سایر آیات عظام متذکر مسأله کشف خلاف نشده اند. و در نیت افراد، با حضرت امام=موافق هستند.

[۷]. آیه الله زنجانی: به حاشیه مسأله ۲۰۷ و ۲۱۲ مراجعه شود.

[۸]. آیه الله بهجت: مثل جحفه یا محاذات آن. (مناسک، مسأله ۱۷۳) به ذیل مسأله ۲۱۱ و ۲۱۲ مراجعه شود.

آیه الله سبحانی: می توانند از فرودگاه جدّه یا از وسط شهر قبل از پل بزرگ محرم شوند چون محاذی میقات است. و این افراد احتیاطاً در مرز حرم (ادنیالحل) احرام خود را تجدید کنند (کتاب الحج، ج ۲، ص ۵۴۴).

آیه الله سیستانی: می تواند از جدّه با نذر محرم شود؛ زیرا جنوب شرقی آن محاذی با جحفه است.

[۹]. آیات عظام صافی، فاضل، گلپایگانی: در عمره مفرده احرام از ادنی الحلّ کفایت می کند، اگرچه با عبور از میقات بدون احرام گناه کرده است. (مناسک عربی، ص ۸۴).

[۱۰]. آیه الله اردبیلی: و همچنین کسانی که بدون قصد دخول حرم از میقات گذشته اند و سپس تصمیم بر انجام عمره مفرده گرفته اند، می توانند از ادنی الحلّ برای عمره مفرده محرم شوند.

آیه الله تبریزی، آیه الله خوبی: و نیز کسی که بدون قصد دخول مکه، از میقات عبور کرده و به نزدیک حرم رسیده است، می تواند از ادنی الحل برای عمره مفرده محرم شود. □

□ آیه الله زنجانی: کسانی که در مکه هستند برای احرام لازم نیست به مواقیت بروند، بلکه از هر نقطه خارج حرم محرم شوند صحیح است.

آیه الله سبحانی: کسانی که برای عمره مفرده به مکه مشرف می شوند اگر در مسیرشان میقات و یا محاذات آن نیست، می توانند از مرز حرم که در اصطلاح فقهاء ادنیالحل نام دارد احرام ببندند. مرزهای حرم به وسیله تابلوهایی مشخص شده و نزدیک ترین و آسانترین نقطه برای زائران تنعیم و حدیبیه است.

آیه الله سیستانی: میقات عمره مفرده برای کسی که می خواهد وارد حرم شود همان میقات های معروف است، ولی اگر کسی برای کار دیگری غیر از عمره در آن محل بوده و قصد دخول حرم هم نداشته و از میقات گذشته و سپس تصمیم بر انجام عمره گرفته است می تواند از ادنیالحل محرم شود.

[۱۱]. آیه الله خامنه ای: یا محاذات آن. (مناسک حج، ۸۲)

[۱۲]. آیه الله زنجانی: مگر آنکه گفته او برای شخص حاجی یا نوع حجاج، اطمینان آور باشد؛ و در هر حال، گفته اهل محل، معتبر است.

[۱۳]. آیه الله بهجت: به حاشیه مسأله ۲۰۶ مراجعه شود.

آیه الله تبریزی، آیه الله خوبی: و یا اینکه آنها ثقه باشند و مستندشان اخبار عرف محل باشد.

آیه الله خامنه ای، آیه الله مکارم: ظن حاصل از گفته اهل اطلاع کافی است.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: اگر ظن از این طریق هم ممکن نشود در اولین نقطه ای که احتمال محاذات با یکی از مواقیت را می دهد رجاء محرم شود و تلبیه بگوید و بعد در هر جا که احتمال محاذات می دهد تجدید نیت

کند و تلبیه را تکرار نماید تا یقین کند که در محاذات به میقات احرام بسته است.
نظریه سایر آیات عظام در مسأله ۲۰۶ گذشت.

[۱۴]. آیه الله اردبیلی: کفایت احرام از محاذات مواقیت غیر از محاذی مسجد شجره مشکل است.

آیات عظام تبریزی، خوبی، سیستانی: احرام از رابغ با نذر صحیح است به اعتبار اینکه رابغ قبل از جحفه است.
آیه الله زنجانی: مگر برای کسی که از مواقیت پنج گانه و نزدیکی آنها عبور نمی کند.

[۱۵]. آیه الله زنجانی: لازم نیست به مواقیت برود بلکه می تواند از حرم بیرون رفته، از آنجا محرم شد.

[۱۶]. آیه الله سبحانی: در صورت ضرورت می توانند از ادنی الحل محرم شوند.

آیه الله سیستانی: به احتیاط واجب حتی اگر حج تمتع استحبابی باشد.

[۱۷]. آیه الله زنجانی: اگر در تأخیر احرام معذور بوده اند مطابق حاشیه مسأله ۲۱۵ و اگر معذور نبوده اند مطابق حاشیه مسأله ۲۱۰ عمل کنند.

[۱۸]. آیه الله بهجت: عبور از میقات بدون احرام جایز نیست و در صورت تجاوز، احرام از ادنی الحل برای قاصد عمره مفرده کافی است.

[۱۹]. آیه الله خامنه ای: واجب است برگردد و از همان میقاتی که از آن عبور کرده است محرم شود، چه میقات دیگری در جلو باشد یا نه. (استفتاء، دستخط معظم له، ش ۴۰)

آیه الله سبحانی: باید به یکی از مواقیع خمس برود و احرام ببندد و در صورت عدم توانائی برای عمره تمتع یا مفرده از ادنی الحل محرم شود و اعمال عمره را انجام دهد.

[۲۰]. تفصیل نظریه آیات عظام در این مسأله در ذیل مسأله ۲۱۰ و ۲۱۵ و ۲۲۲ گذشت.

آیه الله اردبیلی: و بنا بر احتیاط واجب هر قدر که می تواند به طرف میقات برگردد و سپس محرم شود.

آیه الله خامنه ای: مگر اینکه داخل مکه شده باشد که در این صورت وظیفه ای ندارد ولی اگر از روی عمد بدون احرام وارد مکه شده عمل حرام انجام داده و باید توبه کند. (استفتاء، ش ۳۴)

آیه الله سبحانی: می توانند از ادنی الحل محرم شوند.

[۲۱]. آیه الله اردبیلی: و بنا بر احتیاط واجب هر قدر که می تواند به طرف میقات برگردد و سپس محرم شود. □

□ آیه الله بهجت، آیه الله تبریزی: احوط این است که هر مقدار ممکن است به طرف میقات برود و محرم شود.

آیه الله سبحانی: به ذیل مسأله ۲۲۵ مراجعه شود.

آیه الله سیستانی: اولی این است که تا حد ممکن به طرف میقات رفته و محرم شود. (مناسک، مسأله ۱۶۹، فرع دوّم).

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: واجب است به خارج حرم رفته و هر مقدار ممکن است به طرف میقات برود و محرم شود.

[۲۲]. آیه الله خامنه ای: مگر نایب باشد که باید به میقات برود، والا نمی تواند نایب شود. (مناسک حج، م ۵۷)

[۲۳]. آیه الله خویی: اگر حدود سه سال در جده می ماند که صدق مقرّ و منزل بر آن بکند، می تواند از جدّه محرم شود. (المسائل الشرعیه، ج ۱، ص ۳۲۲ و ۳۲۰).

آیه الله زنجانی: اگر مستقیماً به مکه می روند می توانند در جدّه یا هر نقطه از خارج حرم - مانند حدیبیه - محرم شوند و فرقی بین عمره مفرده و تمتع نیست.

آیه الله سبحانی: کسانی که در جده شاغل هستند چه در عمره تمتع و چه در عمره مفرده می توانند از ادنی الحل (مرزهای حرم) احرام ببندند و چه بهتر که از حدیبیه که محل بیعت رضوان است محرم شوند.

آیه الله سیستانی: می توانند از جده با نذر محرم شوند و کسی که منزلش از میقات به مکه نزدیک تر باشد می تواند از منزل احرام ببندد.

آیه الله فاضل: در عمره مفرده چون میقات ادنی الحل است می تواند از جدّه با نذر محرم شود.

آیه الله مکارم: برای عمره مفرده، می توانند مانند سایرین از حدیبیه که در ۵۰ کیلومتری مکه است محرم شوند.

تفصیل این مسأله در ذیل مسأله ۲۲۲ گذشت.

[۲۴]. آیه الله بهجت: از روی جهل یا عدم تقصیر. (مناسک شیخ، ص ۱۱).

[۲۵]. آیه الله اردبیلی: در عمره مفرده واجب، چنانچه در مکه متوجه مسأله شده اند، بنا بر احتیاط اکتفا به آن عمره نکنند.

آیه الله بهجت، آیه الله سیستانی: عمل آنان خالی از اشکال نیست و احتیاطاً در صورت امکان عمره را اعاده نمایند و این احتیاط نباید ترک شود.

آیه الله تبریزی، آیه الله خویی: صحت عمره محل اشکال است.

آیه الله فاضل: در صورت جهل و نسیان، اگر بعد از اعمال حج متوجه شوند حج صحیح است و اگر بعد از عمره تمتع یا عمره مفرده متوجه شوند عمره باطل است و در عمره تمتع اگر وقت دارد و ممکن باشد، جبران کند و اگر وقت ندارد حج تمتع بدل به حج افراد می شود و در این صورت نیز کفایت از حجة الاسلام می کند.

[۲۶]. آیه الله زنجانی: بهتر است با احرام عمره مفرده وارد مکه شوند و پس از انجام عمره مفرده می توانند از مکه بیرون بروند و تا سی روز از احرام عمره گذشته می توانند بدون احرام وارد مکه شوند؛ و فرقی بین جده و مدینه نیست و در زمانی که دیگر لازم نیست از مکه خارج شوند از خارج حرم - مانند تنعیم - احرام عمره تمتع می بندند.

[۲۷]. آیه الله اردبیلی: بلکه بنا بر اقوی.

[۲۸]. آیه الله بهجت: خروج از مکه بعد از عمره تمتع جایز نیست برای کسی که اگر خارج شود فوت می شود حج از او در آن سال، و اظهر عدم اعتبار فاصله بین دو عمره است، اگرچه احوط و افضل است، و اگر بعد از عمره خارج از مکه و حرم و میقات شد و برگشت در غیر ماه احرام اولی، پس محتاج به احرام عمره است که آن را عمره تمتع قرار می دهد و برای عمره سابق انجام طواف نساء موافق احتیاط است. (مناسک شیخ، ص ۸۹ و ۹۰).

آیه الله خامنه ای: به حاشیه مسأله ۲۳۸ مراجعه شود.

آیه الله خویی: بیان احتیاط و عدم آن در مناسک ایشان نیامده است.

آیه الله سیستانی: اگر بین این عمره و حج، عمره دیگری فاصله نشود می توانند عمره تمتع انجام دهند و پس از آن اگر خوف فوت اعمال حج نداشته باشند می توانند برای کاری هر چند غیر ضروری خارج شوند. پس اگر در همان ماه قمری برگردند احرام مجدد لازم نیست و اگر ماه بعد باشد و نخواهند دوباره خارج شوند و در ماه بعد وارد شوند باید با احرام عمره تمتع وارد شوند و اگر باز هم بخواهند در ماه بعد وارد شوند باید اکنون با احرام عمره مفرده وارد شوند. □

□ آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: اگر حج تمتع بر آنها واجب باشد باید به قصد عمره تمتع محرم شوند و انجام عمره مفرده قبل از حج برای کسی که حج بر او واجب است یا نایب در حج بلدی است اشکال دارد.

آیه الله فاضل: اگر بخواهند در ماهی که عمره انجام داده خارج شوند و در همان ماه برگردند، می توانند عمره تمتع انجام دهند، در این صورت فرقی نمی کند که بخواهند به مدینه بروند یا جدّه. و در این فرض باید بدون احرام مجدد به مکه وارد شوند. اما اگر بخواهند در ماه بعد برگردند نباید عمره تمتع انجام دهند، بلکه عمره مفرده انجام دهند و برای آخرین بار که به مکه رجوع می کنند عمره تمتع انجام دهند.

آیه الله مکارم، آیه الله نوری: خدمه کاروان ها می توانند عمره تمتع را به جا آورند و از احرام خارج شوند و بعد برای انجام کارهای ضروری به جدّه یا مدینه و مانند آن بروند بشرطی که مطمئن باشند که به موقع به حج برسند.

[۲۹]. آیه الله سبحانی: در صورت عدم مرور از میقات یا محاذی آن، می توانند از ادنی الحل محرم شوند.

آیات عظام صافی، فاضل، گلپایگانی، مکارم: همانطور که گذشت، برای عمره مفرده اگر از ادنی الحل محرم شود عمره اش صحیح است.

[۳۰]. آیه الله اردبیلی: اگر در همان ماه قمری برگردند لازم نیست که برای عمره مجدداً محرم شوند و اگر در ماه قمری دیگر باز می گردند باید محرم شوند، و فرقی بین رفتن به جدّه و مدینه یا به محل دیگر نیست.

آیه الله تبریزی: در ماهی که محرم شده اند تجدید احرام لازم نیست ولو به مدینه بروند و از آنجا بخواهند به مکه بروند.

آیه الله سبحانی، آیه الله مکارم: اگر در همان ماه قمری که محرم شده وارد شود تجدید احرام لازم نیست.

[۳۱]. آیه الله خامنه ای: چنانچه بخواهد در همان ماه که عمره را انجام داده به مکه مراجعه نماید، نیاز به احرام مجدد ندارد. (مناسک حج، م ۶۹) □

□ آیات عظام خویی، سبحانی، سیستانی: حکم جده و مدینه یکی است و تا ماه هلالی که عمره مفرده را در آن انجام داده تمام نشود، می تواند بی احرام وارد مکه شود.

آیه الله مکارم: نیاز به محرم شدن از هیچ میقاتی نیست.

[۳۲]. تفصیل نظریه آیات عظام ذیل سؤال ۱۸۶ گذشت.

[۳۳]. آیه الله خامنه ای: به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.